

SA Otepää Tervisekeskuse arengukava

2015

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
1. TERVISEKESKUSE KIRJELDUS	4
1.1. Asutuse nimi.....	4
1.2. Omandivorm ja omanik	4
1.3. Olemasolevad tegevusload ja tegevuskoht.....	4
1.4. Pakutavad teenused	5
2. ESMATASANDI TERVISEKESKUSE TEENINDUSPIIRKONNA ISELOOMUSTUS	6
2.1. Piirkonna suurus	6
2.2. Elanike arv.....	6
2.3. Vanuseline koosseis	6
2.4. Rahvastiku prognoos	7
2.5. Tervisekeskuse ligipääsetavuse kirjeldus.....	8
3. PLANEERITAVAD ESMATASANDI TEENUSED.....	9
3.1. Perearsti ja -õe teenus	9
3.2. Õendusabi.....	10
3.3. Füsioteraapia	11
3.4. Iseseisva ämmaemandusabi teenus	13
4. PLANEERITAVAD TEISESED TEENUSED	14
4.1. Hambaravi.....	14
5. PLANEERITAVAD MUUD TEENUSED.....	15
5.1. Eriarstiabi.....	15
5.1.1. Günekoloogia.....	15
5.1.2. Oftalmoloogia.....	15
5.1.3. Üldkirurgia	15
5.1.4. Psühhiaatria.....	16
5.1.5. Otorinolarüngoloogia.....	16
5.2. Rehabilitatsiooniteenus.....	17
5.3. Diagnostika	17
5.4. Hoolekande – ja päevakeskuse teenus	17
5.5. Koolitervishoid.....	18
5.6. Töötervishoiuteenus	18
5.7. Tugiteenused.....	19
6. TERVISEKESKUSE RUUMIDE LOEND JA RUUMIDE KASULIK PIND	20
7. TERVISEKESKUSE VISIOON, MISSIOON, STRATEEGILISED EESMÄRGID	22
7.1. Missioon	22
7.2. Visioon	22
7.3. Hetkeolukord, eesmärgid ja tegevused	22
7.3.1. Hetkeolukord.....	22
7.3.2. Eesmärgid ja tegevused	22
8. OTEPÄÄ TERVISEKESKUSE SA ÜLDISED STRATEEGIAD.....	25
9. TEGEVUSKAVA.....	26

Sissejuhatus

Käesoleva arengukava objektiks on Otepää esmatasandi tervisekeskus, mille teeninduspiirkonnaks on Otepää vald, sh Otepää linn, Palupera vald, Puka vald ja Sangaste vald. Tervisekeskuse ideekontseptsiooni kujundajaks on Otepää Tervisekeskus SA.

Otepää esmatasandi tervisekeskuse kontseptsiooni kujundamise aluseks on „Esmatasandi tervishoiuteenuste geograafilise kättesaadavuse vajaduse hindamine ja esmatasandi tervishoiuteenuste optimaalse korralduse mudeli loomine (2013-2014)“ (edaspidi RAKE uuring) ning valdkonda suunavad arengukavad ja strateegiadokumendid, sh

- Tervishoiuteenuste korraldamise seadus,
- Sotsiaalhoolekande seadus,
- Lastekaitse seadus,
- Rahvastiku tervise arengukava,
- Eesti tervishoiu arengusuunad aastani 2020,
- EHK eriarstiabi geograafilise kättesaadavuse kriteeriumid,
- Esmatasandi tervishoiu arengukava 2009-2015,
- Peremeditsiini arengukava.

1. Tervisekeskuse kirjeldus

1.1. Asutuse nimi

SA Otepää Tervisekeskus

1.2. Omandivorm ja omanik

SA Otepää Tervisekeskuse omandivorm on sihtasutus, mille omanik on 100% Otepää Vallavalitsus.

1.3. Olemasolevad tegevuslood ja tegevuskoht

SA Otepää Tervisekeskuse asukoht on Tartu mnt 2, Otepää, asudes vallasisese linna Otepää keskuses. Lähimad tervishoiuasutused on SA Tartu Ülikooli Kliinikum 42 km kaugusel, Valga Haigla AS 48 km kaugusel ning SA Tõrva Haigla 45 km kaugusel. Eesti Haigekassa piirkondliku jaotuse alusel kuulub SA Otepää Tervisekeskus Tartu piirkonda, kus 31.12.2014 seisuga on 304 469 kindlustatut.

SA Otepää Tervisekeskus omab alljärgnevaid tegevuslubasid:

Eriarstiabi tegevusluba	
Tegevusluba	L03882
Teenuse osutaja	SA Otepää Tervisekeskus
Kehtib	27.06.2014 , tähtajatu
Otsus	nr. 6.4-4/37 27.06.2014
Tegevuskohad	Valga maakond, Otepää vald, Otepää linn, Tartu mnt 2
Teenused	Töötervishoiuteenused Radioloogiateenused Laboriteenused Hambaraviteenused Ambulatoorsed üldkirurgiateenused
	Ambulatoorsed taastusravi ja füsiaatri teenused Ambulatoorsed sünnitusabi ja günekoloogiateenused

Õendusabi tegevusluba	
Tegevusluba	L03930
Teenuse osutaja	SA Otepää Tervisekeskus
Kehtib	13.11.2014 , tähtajatu
Otsus	nr. 6.4-4/63 13.11.2014
Tegevuskohad	Valga maakond, Otepää vald, Otepää linn, Tartu mnt 2
Teenused	Koduõendusteenus Iseseisev statsionaarne õendusabiteenus

Koolitervishoiu tegevusluba	
Tegevusluba	L03931
Teenuse osutaja	SA Otepää Tervisekeskus
Kehtib	13.11.2014 , tähtajatu
Otsus	nr. 6.4-4/63 13.11.2014
Tegevuskohad	Valga maakond, Otepää vald, Otepää linn, Mäe tn 23; Valga maakond, Otepää vald, Sihva küla; Valga maakond, Palupera vald, Palupera küla
Teenused	Koolitervishoiuteenus

Loodav esmatasandi tervisekeskus planeeritakse SA Otepää Tervisekeskuse praegusesse asukohta. Teisi tegevuskohana planeeritakse praksist Sangastesse.

1.4. Pakutavad teenused

Otepää Tervisekeskuses pakuvad hetkel üldarstiabi teenust 3 perearsti. Lisaks üldarstiabi teenusele pakutakse tervisekeskuses kirurgi, günekoloogia, silmaarsti, psühhiaatri, hambaravi ja tasulisi füsioteraapia teenuseid ning röntgeni-, ultraheli- ja laboratoorseid uuringuid. Teenuste kirjeldused on välja toodud käesoleva arengukava peatükkides 3-5.

Statsionaarse õendusabi ja ambulatoorse õendusabi (koduõendus) pakkumiseks tervisekeskusel hetkel haigekassa lepingut ei ole ning teenuste pakkumiseks tehakse koostööd Tõrva Tervisekeskus OÜ-ga. Teenuste osutamiseks on olemas ambulatoorse õendusabi baas (koduõendusbaas) ja 20 voodikohaga statsionaarse õendusabi osakond. Teenustena osutatakse koduõendusteenust ja statsionaarses õendusabi osakonnas aktiivravijärgset, krooniliste haigustega või püsiva tervisekahjustusega patsientide õendusabi ning tasulist lühiajalist õendusabi teenust.

Otepää Tervisekeskuse koosseisus on olemas ka hooldekodu osakond/eakatekodu, mis pakub üldhooldekoduteenust.

2. Esmatasandi tervisekeskuse teeninduspiirkonna iseloomustus

2.1. Piirkonna suurus

Otepää Tervisekeskuse teenuspiirkonda kuuluvad Otepää (217,4 km²), Palupera (123,6 km²), Puka (200,9 km²) ja Sangaste (144,7 km²) vallad. Kokku on Otepää Tervisekeskuse piirkonna suurus 686,6 km².

2.2. Elanike arv

1. jaanuari 2015 seisuga elas SA Otepää Tervisekeskuse teeninduspiirkonnas 7 829 inimest. Otepää vallas elas 3 737 inimest, seahulgas Otepää vallasiseses linnas 1 875 inimest, Palupera vallas 1 266 inimest, Puka vallas 1 533 inimest ja Sangaste vallas 1 293 inimest.¹

Tabel 1. Otepää Tervisekeskuse teenuspiirkonna üksuste elanike arv 2011. a rahvaloendusel ning RAKE 2020 ja 2030 prognoosi alusel

	2011	2020	2030
Otepää	3 727	3 408	3 209
Palupera	1 373	1 144	991
Puka	1 527	1 327	1 189
Sangaste	1 286	1 135	1 027
Kogusumma	7 913	7 014	6 417

Allikas: RAKE, jaanuar 2015²

Tervisekeskuse teeninduspiirkonnas tegutsevate perearstide nimistute suurus on kokku 8309 isikut, seahulgas 7450 kindlustatud isikut.

2.3. Vanuseline koosseis

2015. aasta 1. jaanuari seisuga oli 65-aastaste ja vanemate isikute osakaal teeninduspiirkonnas 23%. Prognooside alusel kasvab vanuserühma osakaal kogu elanikkonnast 2020. aastaks 25%-ni ja 2030. aastaks 33%-ni.

Tabel 2. Otepää Tervisekeskuse teenuspiirkonna vanusrühmade elanike arv 2011. a rahvaloendusel ning 2020 ja 2030 prognoosi alusel

	0-4	5-19	20-34	35-49	50-64	65-74	75+
2011	372	1292	1244	1602	1563	919	921
2020	282	1035	1092	1150	1652	875	928
2030	244	855	839	992	1370	1113	1005

Allikas: RAKE, jaanuar 2015

Ravikindlustatute osakaal Valga maakonnas oli 2014. aasta seisuga 14 280 inimest ehk 84,3% (vanuserühmad 20-59 kokku).

¹ Rahvastik soo, vanuse ja haldusüksuse või asustusüksuse liigi järgi, 1. jaanuar. www.stat.ee (04.05.2015)

² http://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/ESF/osaraport_3_terve_th_jaanuar_2015_ettk_piirkonnad_mk.pdf

Tabel 3. Ravikindlustatute arv ja osakaal registreeritud elanikkonnast (Valga maakond, vanusrühmad 20-59 kokku)

	Ravikindlustatute arv	Ravikindlustatute osakaal registreeritud elanikkonnast
2012	14 975	84,8%
2013	14 538	84,3%
2014	14 280	84,3%

Allikas: Eesti Haigekassa, 2014³

Teenuspiirkonna keskmine kindlustatute osakaal perearstiteenuse lõikes vaadatuna on 90% kõigist isikutest.

Tabel 4. Perearstiteenuse lepingupartnerid ja nimistud ETTK teenuspiirkonnas, detsember 2013

	Kokku isikuid	Kokku kindlustatud isikuid	Kindlustatud isikute osakaal
Otepää vald	4981	4449	89,3%
<i>sh. Otepää linn</i>	4981	4449	89,3%
Puka vald	1339	1180	88,1%
Sangaste vald	1989	1821	91,5%
Kokku	8309	7450	90%

Allikas: RAKE, jaanuar 2015

2.4. Rahvastiku prognoos

Statistikaamet on koostanud koostöös Tartu Ülikooli teadlastega rahvastiku prognoosi aastani 2040, mis põhineb sündimuse, suremuse ja rände mudelitel, võttes arvesse 2012. aasta täpsustatud andmed ja eeldades viimaste aastate rahvastikutrendide jätkumist. Prognoosi kohaselt väheneb Eesti rahvastiku arv keskmiselt 0,4% võrra aastas, seejuures eeldatakse, et välisränne ja loomulik iive mõjutavad rahvaarvu vähenemist enam-vähem võrdses matus.

Eeldatavalt muutub 2040. aastaks rahvastiku soo-vanuskoosseis. Meeste oodatava eluea kasvu ja naiste jätkuvalt aktiivsema väljarände tulemusena naiste ja meeste osatähtsuste erinevus väheneb. Pensioniealiste (vanusegrupp 65+) osakaal rahvastikus tõuseb 2040. aastaks 27,6%-ni ning laste (alla 15aastaste vanusegrupp) osatähtsus väheneb 13,6%-ni, mis toob kaasa üldise rahvastiku vananemise.

2014. aasta seisuga oli Valga maakonna elanike arv 30 442 inimest. Praeguste trendide jätkumisel väheneb rahvaarv maakonnas aastani 2040 keskmiselt 1% aastas ning 2040. aastal elab maakonnas 22 108 inimest. Valgamaa asustustihedus on keskmiselt 14,7 elanikku km² kohta.

³ Tervise Arengu Instituut. Tabel RA01: Ravikindlustatute arv ja osakaal registreeritud elanikkonnast soo, vanuserühma ja maakonna järgi. <http://pxweb.tai.ee/esf/pxweb2008/Dialog/Saveshow.asp>

Tabel 5. Valgamaa prognoositav rahvaarv vanuserühma järgi

	0-4	5-19	20-34	35-49	50-64	65-74	75+	Kokku
2014	1418	4882	4768	5946	6496	3535	3397	30442
2020	1185	4350	4384	4979	6310	3542	3722	28472
2030	1040	3481	3118	4259	5385	3832	4076	25191
2040	814	2971	2548	3300	4177	3522	4776	22108

Allikas: Statistikaamet, 2014⁴

2.5. Tervisekeskuse ligipääsetavuse kirjeldus

Otepää Tervisekeskus asub Otepää kesklinnas aadressil Tartu mnt 2. Otepää bussijaamast on tervisekeskusesse paari minuti pikkune jalutuskäik. Teenuspiirkonna valdadega on Otepääl bussiühendus, neist kõige sagedasem Sangaste vallaga.

Palupera ja Puka vallaga on Otepääl suhteliselt harv bussiühendus, mis võib raskendada vallaelanike ligipääsu tervisekeskusele. Otepää Tervisekeskus on pidanud transpordiühenduse tagamiseks läbirääkimisi kohaliku omavalitsusega ning kaalunud ka ise transporditeenuse pakkumist.

⁴ Statistikaamet koostas uue rahvastikuproгноosi aastani 2040. 26.02.2014, <http://www.stat.ee/76319>

3. Planeeritavad esmatasandi teenused

3.1. Perearsti ja -õe teenus

Teenuse sisu

Perearstiteenuse põhitegevused jagunevad kolme peamisesse rühma:

1. Vahetult elanike teenindamisega seotud tegevused;
2. Tegevused, mis toetavad otseselt elanike teenindamisega seotud tegevusi;
3. Üldised tugitegevused.

Vahetult elanike teenindamisega seotud tegevused võib jaotada omakorda perearsti ja pereõe vastuvõtuks praksises, patsientide nõustamiseks sidevahenditega ning koduvisiitideks. Vahtu kliendisuhtlusega tegevusi toetavad tegevused, mis eelnevad või järgnevad patsiendikontaktile, toetades seda otseselt ning seega olles otseselt seotud ka sihtrühmade arvu muutustega. Otsese kliendisuhtluse tegevusi toetavate tegevuste hulka kuuluvad teenuste osutamise dokumenteerimine, uuringute ja analüüside menetlemine, meeskonnasisene koostöö, koostöö teiste tervishoiu- ja sotsiaaltöö spetsialistidega (sh saatekirjad ja konsultatsioonid), ravi tulemuslikkuse hindamine.

Perearstiteenuse üldised tugitegevused on sõltumatud sihtrühmade arvu muutustest ning sisaldavad aruandlust riigiasutustele, enesetäiendamine, osalus erialaseltside töös, perearstipraksise töö juhtimine ja tegevuse korraldamine, suhtlemine nimistusse kuuluvate elanikega, osalus üldises kogukonna terviseedenduslikus töös.

Sihtrühm

Üldarstiabi teenust osutatakse tervisekeskuse perearstide nimistu patsientidele. Teenuspiirkonnas elavale või ajutiselt viibivale isikule, kes ei kuulu tervisekeskuse perearstide nimistusse, osutatakse vältimatut abi.

Perearsti ja -õe teenuse sihtrühmaks on ligikaudu 7000 Otepää Tervisekeskuse teenuspiirkonna elanikku.

Teenuste maht

Hetkel pakub Otepää Tervisekeskuses teenuseid 3 perearsti, kelle nimistute suurus on kokku 6381 inimest. Praeguse perearstide arvu juures on keskmine nimistu suurus ca 1565 patsienti.

Tabel 6. Otepää Tervisekeskuses tegutsevate perearstide nimistute suurus

	Kokku isikuid	Kokku kindlustatud isikuid
Perearst Evi Lill OÜ	1917	1812
Perearst Gerta Sontak OÜ	1561	1441
Terviseagentuur OÜ (Heiki Annuk)	1217	1122
Kokku	4695	4375

RAKE uuringu alusel töötas Otepää Tervisekeskuse teeninduspiirkonnas 2011. aasta seisuga 5,4 perearsti. Arvestades rahvastiku üldise vananemise trendi ning esmatasandi arstiabi olulisuse kasvu jääb perearstide vajadus teeninduspiirkonnas üldjoontes samaks. Oluliste eesmärkidenä on välja toodud teenuse parem kättesaadavus ning lühemad ootejärjekorrad, mille tulemusena visiitide arv ühe patsiendi kohta aastas suureneb. Riiklikul tasandil on eesmärgistatud ka perearstiabi olulisuse suurenemist, mille tulemusena pöörduakse eriarsti asemel esmajoonel perearsti poole.

Need perearstid, kes Otepää Tervisekeskusesse ei koonu, jätkavad tööd oma teeninduspiirkondades (Sangaste ja Puka vald) olemasolevate nimistutega.

RAKE uuringu pikaajalise prognoosi kohaselt on perearstide vajadus piirkonnas 2030. aastal 4,7 perearsti. Tervisekeskusesse **planeeritakse 4 perearsti**, kellest ühe praksis asuks mujal, kuid kellele luuakse võimalus patsiente vastu võtta ka tervisekeskuse juures. Lähema kümne aasta jooksul nähakse võimalust uute perearstide lisandumiseks juhul, kui keegi olemasolevatest perearstidest lahkub. Lisanduv perearst võtab sellisel juhul ole lahkunud perearsti nimistu.

Pereõdede rolli kavandatakse esmatasandi terviseteenuste pakkumisel suurendada. RAKE uuringu alusel on 2011. aasta seisuga tervisekeskuse teeninduspiirkonnas 8,5 pereõde, 2030. aastaks prognoositakse pereõdede vajaduseks 7,6 pereõde. Tervisekeskusesse **planeeritakse 6,5 pereõde**.

3.2. Õendusabi

Teenuse sisu

Koduõendus on defineeritud koduõenduse tegevusjuhendis (2005) ja auditis „Koduõendusteenuse kvaliteet 2010 aasta õendusdokumentatsiooni põhjal“ (2011). Koduõenduseks loetakse kitsamas tähenduses õendustoimingute ajutist või pidevat teostamist patsiendi kodus. Toiminguteks on näiteks ravimite manustamine, haavade hooldus, vähihaige kodune toetusravi jne. Koduõenduse eesmärgiks on patsiendi tervisliku ja funktsionaalse seisundi säilitamine ja võimalusel parandamine läbi toetava eesmärgipärase õendustegevuse. Teenus annab patsiendile võimaluse jätkata haiguse ja paranemis- ja taastumisperioodis edasist vajalikku ravi, hoolitsust ja iseseisvat toetavat toimetulekukoolitust tema kodus keskkonnas. Lisaks eelnevale on koduõenduse oluliseks eesmärgiks ka krooniliste haiguste ägenemise ja tüsistuste ennetamine ning selle tulemusel aktiivravi osutamise vajaduse vähendamine.

Koduõendusteenus on suunatud patsientidele, kes on püsiva tervisekahjustusega ja/või funktsionaalsete häiretega. Patsiendid vajavad meditsiinilist ravi, kuid ei ole iseseisvalt võimelised minema arsti vastuvõtule, sest nende liikumine on piiratud. Koduõendust pakutakse tihedas koostöös perearstide ja haiglatega.

Sihtrühm

Koduõendusteenusel on kolm peamist sihtrühma – patsientideks on ägeda haiguse paranemisperioodis olevale, kroonilist haigust põdevale või piiratud funktsionaalse võimekusega patsiendile raviks arsti ettekirjutusel ja/või efektiivseks toimetulekuks kodus keskkonnas. Alla poolte klientidest on iseseisvad ning saavad enesehooldusega hakkama, pooled on osaliselt sõltuvad ning umbes kümnendik täielikult sõltuvad. Terviseprobleemide alusel saab kliendigrupid jaotada järgnevalt:

- südame-veresoonkonna haigused: operatsioonijärgne ja müokardi infarkti järgne periood;
- neuroloogilised seisundid: ajutrauma, selgroovigastus, polüskleroos, ajuinfarkt, Parkinsoni tõbi;
- haavandid ja nahaprobleemid: troofilised haavandid, lamatised;
- kognitiivsed ja käitumishäired: psüühikahäiretega patsiendid ja dementsed;
- tugiaparaadi degeneratiivsed muutused, traumad; puusa- ja põlveliigete proteesimine, artriit, amputatsioon, luumurrud;
- geriaatrilised probleemid: inkontinents, dementsus, piiratud liikuvus, tundlikkuse-taju häired;
- pediaatrilised probleemid: piiratud liikuvus, tundlikkuse-taju häired, kardinaalsed anomaaliad;
- krooniline obstruktiivne kopsuhaigus;
- valud;
- mitteaktiivravi vajavad spetsiifilised haigused ja vigastused (infusioonravi, hapnikravi, dialüüsravi, diabeet, epitsüstostoomi, trahheakanüüli, kolostoomi hooldus);
- terminaalfaasis olevad isikud ja nende perekonnad.

Paljudel patsientidel on mitmest haigusest kombineeritud probleemid ning lisaks põhihaigusele esineb keskmiselt kolm kaasuvat haigust.

85% sihtrühmast on üle 65aastased Valgamaa elanikud (ca 6300 elanikku).

Teenuste maht

RAKE uuring on Haigekassa andmetele tuginedes välja toonud koduõendusteenuse kasutamise mahud tervisekeskuse teeninduspiirkonnas 2013. aastal.

Tabel 7. Koduõendusteenuse kasutus teenuspiirkonna elanike poolt, 2013 (Andmed: Haigekassa)

KOV üksus	Isikute arv teenusel	Teenusel isikuid 1000 elaniku kohta	Teenuse hulk kokku	Teenuse kordade arv 1000 elaniku kohta	Keskmine teenuse kordade arv teenust saanud isiku kohta
Otepää vald	22	5,4	538	133,0	24,5
Palupera vald	3	2,8	39	35,9	13,0
Puka vald	4	2,4	60	36,3	15,0
Sangaste vald	8	5,9	269	199,9	33,6
Kokku	37	54,4	906	1332,4	24,5

Allikas: RAKE, jaanuar 2015

Haigekassa teenuste loetelus on koduõendusteenuse tegevused kajastatud kui terviklik koduõendustegevuste kompleks, mida rahastatakse ühtse teenusena. Teenuse korra ajaline pikkus on arvestuslikult 90 minutit, mis tähendab, et üks koduõde jõuab tööpäevas osutada 5,3 koduõendusteenust ehk teha 5 koduviiti. Lisaks tuleks arvestada ajakulu kohustuslikuks enesetäiendamiseks (60 t) ja terviseedenduslikus töös osalemiseks (60 t), kokku 120 t, mis moodustab kokku ca 6,5% tööajast.

RAKE uuringu hinnangul oli 2011. aastal Otepää Tervisekeskuse teeninduspiirkonnas vajadus 2,6 koduõde järele. Tulenevalt teenuse kasutuse tugevast sõltuvusest rahvastiku vanusstruktuurist toob prognoositav rahvastiku vananemine kaasa töökohtade vajaduse kasvu ka prognoosides sisalduva rahvastiku arvu vähenemise tingimustes. Aastaks 2030 prognoositakse koduõdede vajaduseks teeninduspiirkonnas 2,9 koduõde.

RAKE uuringus välja toodud teenusel olevate isikute arv on tegelikkusest väiksem, sest tänapäeval ei ole Otepää Tervisekeskus SA-l Haigekassaga lepingut koduõendusteenuse pakkumiseks, mille tulemusena teenindab piirkonda OÜ Tõrva Tervisekeskus. Koostöö raames sõltutakse tugevalt Tõrva Tervisekeskuse poolt eraldatud haigusjuhtude arvust ning seetõttu teenindatakse vaid kõige hädavajalikumaid juhte peamiselt Otepää linnas. Senise praktika alusel on ühe ravijuhuga seotud visiitide arv kergematel juhtudel 1-2 korda kuus, raskematel juhtudel kuni 15 korda kuus. Seega on tegelikkuses vajadus teenuse järele oluliselt suurem, kui hetkel pakkuda suudetakse.

Hetkel on Haigekassa lepingupartnerid koduõendusteenuse pakkumiseks piirkonnas OÜ Tõrva Tervisekeskus ja Valga Haigla AS. Teenuseid pakuvad 3 koduõde, kes on hõivatud osalise tööajaga.

Otepää Tervisekeskusesse kavandatakse **3 täiskoormusega koduõde**, kes suudaksid teenindada terves Otepää teenuspiirkonnas elavaid patsiente. Arvestatud on ka võimalusega, et tulevikus võib tekkida vajadus teenindada ja Põlvamaa ja Võrumaa lähedalasuvate valdade patsiente.

3.3. Füsioteraapia

Füsioteraapiateenust osutatakse indiviidile siis, kui isiku liigutuslik potentsiaal ja funktsioonid on ohustatud vananemise protsessi, kahjustuste või haiguse tõttu. Füsioteraapia eesmärkideks on paranemine, preventatsioon, teraapia või rehabilitatsioon.

Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu eristab 6 füsioteraapia teenust:

- füsioteraapia kestusega 30 minutit (hetkel mittekehtiv);

- individuaalne füsioteraapia;
- füsioteraapia 2-3 haigele samaaegselt;
- füsioteraapia grupis;
- individuaalne füsioteraapia basseinis;
- grupis toimuv füsioteraapia basseinis.

Lisaks eelnevale loetelule on võimalik eristada ka ambulatoorselt ja statsionaarselt osutatavaid füsioteraapiateenuseid, millest esmatasandi teenuste puhul võetakse arvesse ambulatoorne füsioteraapiateenus.

Eestis kehtivate regulatsioonide alusel ei ole füsioteraapia iseseisvana juriidilises mõttes tervishoiuteenus, vaid üks taastusravi osa. Teenuse eest tasub Haigekassa vaid siis, kui see on kindlustatule osutatud meditsiinilisel näidustusel. Tavaliselt otsustab taastusravi kas taastusravi on vajalik, millised protseduurid ja kas patsient vajab selleks haiglaravi või saab protseduure teha ambulatoorselt. Ka teiste erialade arstid (näiteks neuroloogid) määravad oma patsientidele mõningaid taastusravi protseduure, sh füsioteraapiateenuseid. Kuivõrd füsioteraapia teenuse riiklik rahastamine toimub taastusraviarsti kaudu, siis on füsioteraapia teenuse osutamine iseseisvalt võimalik üksnes ilma Haigekassa toetuseta, mis piirab oluliselt sihtrühmade võimalusi teenuse kasutamiseks.

Lisaks Haigekassa poolt taastusravi osana rahastatavatele teenusele osutatakse füsioteraapiateenust ka Sotsiaalkindlustusameti poolt rahastatava rehabilitatsiooniteenuse raames ning samuti nõ vabaturul, kus patsient/klient tasub teenuse eest täies mahus ise.

Ambulatoorse füsioteraapiateenuse kasutamise mahud on suurimad väikelastel (vanusrühm 0-4 aastat). Uuesti suureneb teenuse tarbimise maht alates nooremast keskeast vanuse lisandumisel. Täiskasvanute puhul on maksimaalne maht pensionieale eelnevatel aastatel. Senises teenusekasutuses ületab naiste poolt kasutatud teenuste maht alates 40-45 vanusrühmast meeste poolt kasutatut 2 või enama kordselt.

Füsioteraapia puhul on esmatasandi teenuse piiritlemine keerukas. Ühe võimalusena on eksperdid välja pakkunud jaotuse aluseks võtta juhtumite jaotumine rasketeks, mõõdukateks ja kergeteks. Seejuures oleksid esmatasandi sihtrühmaks mõõdukad ja kerged juhtumid, kus liikumisvõimest on säilinud vähemalt 50%.

Ambulatoorse ravi füsioteraapiateenuse osutaja hetkel piirkonnas puudub. 2013. aastal rahastas Haigekassa ambulatoorse füsioteraapiateenuse osutamist Otepää ETTK teeninduspiirkonna 180 isikule kokku 2 018 teenuse korraga teistes teenuspiirkondades, mis teeb keskmiseks teenuse hulgakaks teenust saanud isiku kohta 11,2 korda.

Tabel 8. Füsioteraapiateenuse osutamine ETTK teenuspiirkonna elanikele, 2013 (Andmed: Haigekassa)

KOV üksus	Isikute arv teenusel	Teenusel isikuid 1000 elaniku kohta	Teenuse hulk kokku	Teenuse kordade arv 1000 elaniku kohta	Keskmine teenuse kordade arv teenust saanud isiku kohta
Otepää vald	68	16,8	679	167,9	10,0
Palupera vald	35	32,3	493	454,4	14,1
Puka vald	59	35,7	617	373,7	10,5
Sangaste vald	18	13,4	229	170,1	12,7
Kokku	180	22,1	2 018	248,3	11,2

Allikas: RAKE, jaanuar 2015

RAKE uuringus hinnati 2011. aasta füsioteraapia teenuse pakkumise vajaduseks 1,7 füsioterapeuti. 2030. aasta prognoositav vajadus, arvestades elanikkonna üldise vananemise trendi ning esmatasandi teenuste olulisuse kasvu, on 1,4 füsioterapeuti.

Hetkel puudub Otepää Tervisekeskus SA-l Haigekassaga leping füsioteraapiateenuse pakkumiseks. Esmatasandi tervisekeskuse loomisel kavandatakse **füsioterapeut tööle täiskohaga**. Füsioteraapiateenuse pakkumiseks planeeritakse luua vajaliku sisustusega võimlemissaal, massaažiruum, füüsikalise ravi tuba. Lisaks põhiruumidele on kavandatud pakkuda väikese soolakambri, vesiravi teostamiseks lõõgastus/mullivanni ja valgusravi aparadi kasutamise võimalust. Võimalused luuakse ka rasedate võimlemiseks ja beebikooliks.

3.4. Iseseisva ämmaemandusabi teenus

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel on ämmaemandusabi ambulatoorne või statsionaarne tervishoiuteenus, mida osutab ämmaemand koos pere-või eriarstiga või ka iseseisvalt. Sünnitusabi ja günekoloogia eriala arengukava alusel kuuluvad ämmaemandusteenuse esmatasandi teenuste hulka normaalse kuluga raseduse jälgimine, sünnitusjärgne jälgimine ja imetamise nõustamine, kontraseptsiooni ja hormoonravi jätkamine, patsientide üldine tervise-nõustamine, samuti teatud ennetustegevus.

Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel võib ämmaemandusabi iseseisvalt osutada vaid ambulatoorselt ning vaid sotsiaalministri määrusega kehtestatud teenuste loetelu raames. Iseseisvalt osutatavate ämmaemandusabi tervishoiuteenuste loetelu määruse järgi kuuluvad ämmaemandusabi teenuste hulka reproduktiivtervisega seonduvad tervist säilitavad ja edendavad ning haiguse ennetavad tegevused, välissuguelundite ja tupe lokaalsete ning ilma üldsümptomiteta kulgevate põletike ning rasedusaegse kerge aneemia ravile suunatud toimingud ja uuringud, sealhulgas normaalse raseduse ajal ning sünnitusjärgsel perioodil.

Ämmaemandusteenus sisaldab järgmisi tegevusi:

- anamneesi kogumine, dokumentatsiooni täitmine, säilitamine ja väljastamine;
- naise ja vastsündinu sünnitusjärgne jälgimine;
- normaalse raseduse jälgimine;
- nõustamine;
- ravimite väljakirjutamine ning iseseisev või arsti poolt määratud ravi teostamine ja ravimite manustamine;
- uuringute määramine, tegemine ja hindamine.

Iseseisva ämmaemandusabi teenuse vajadus suureneb eriarstide meeskonna töö arvelt, kus suure osa naistearstide tehtavast tööst saaksid ära teha ämmaemandad.

Hetkel töötab Otepää tervisekeskuses ämmaemand koos günekoloogiga. Viimase kolme aasta statistika alusel võib öelda, et ravijuhte on aastas keskmiselt 1100, jälgimisel rasedaid 24 ning visiite ligikaudu 1500 aastas. Senise praktika alusel on ämmaemanda iseseisvaid vastuvõtte tervisekeskuses keskmiselt 30 patsienti kuus.

Esmatasandi tervishoiu arengukava eesmärgistab esmatasandil iseseisva ämmaemandusabi teenuse osakaalu tõusu günekoloogi vastuvõttude arvelt, seega on tulevikus näha ämmaemanda vastuvõttude arvu suurenemist. RAKE uuringus prognoositakse teenuspiirkonnas 2030. aasta ämmaemanda vajalikuks hõivemääraks 0,6 kohta. Tervisekeskusesse kavandatakse **ämmaemandat 0,4 koormusega**.

4. Planeeritavad teisesed teenused

4.1. Hambaravi

Hambaravi on eriala, mis tegeleb suu piirkonna pehmete ja kõvakudede haiguste, defektide, traumade ja kaasasündinud anomaaliade diagnostika, ravi ja ennetusega. Hambaravi võib teostada ainult hambaarst. Hambaravi eesmärgiks on säilitada ja/või taastada maksimaalselt nii funktsioon kui ka esteetika.

Hambaravi teenuste hulka kuuluvad:

- kaariese ravi
- suutervise edendus
- laste hammaste tervise projekt
- hambaravi
- parodontoloogia
- endodontiline ravi

Hambaravi arengukava 2020 kohaselt puuduvad tõendus põhised andmed ravivajaduse objektiivseks hindamiseks ja tööjõu planeerimiseks. Sellegipoolest on võimalik öelda, et hambaraviteenuse vajadus lähema kümne aasta jooksul ei vähene. Kuigi uuel põlvkonnal noortel täiskasvanutel on hambad keskmisest paremas korras (hammaste hügieeni teadlikkuse tõus, paranenud võimalused hügieeni eest hoolitsemisel), suureneb samas elanikkonna rühm, kelle puudub võimalus regulaarselt hambaravi endale lubada, mis omakorda viib ravivajaduse suurenemisele.

Hambaravi esmatasandil teostavad kõik diplomit omavad hambaarstid. Seejuures on teenuste jaotus hambaravis keeruline, sest ühe diagnoosiga patsiendi raviskeem võib olla vägagi erinev sõltudes muuhulgas nii patsiendi soovidest kui ka majanduslikest võimalustest. Statsionaarse eriarstiabina eksisteerib hambaravis vaid suu- ja näo-lõualuu kirurgia. Suurte kasvajate eemaldamine, rekonstruktiivsete ja ortogonaatsete operatsioonide läbiviimine on vaid näo-lõualuu kirurgide kompetentsi kuuluv ning toimub suuremate haiglate juures.

2014. aastal tehti Otepää Tervisekeskuses hambaarsti juurde 6534 visiiti. Kuigi teenuspiirkonna rahvastik väheneb, võib eeldada, et visiitide arv ühe patsiendi kohta aastas suureneb. Tänapäeval on vanemaealistel inimestel enamal määral omad hambad, mitte täisproteesid, mis nõuab rohkemaid visiite hambaarsti juurde. Samuti suureneb inimeste terviseteadlikkus ning rohkem käiakse profülaktilistes kontrollides. Võttes arvesse rahvastiku ja hambaraviteenuse üldisi trende, 2014. aasta vastuvõttude statistikat ning hambaarsti optimaalset töökoormust, on 2030. aastal teenuspiirkonnas vajadus 3,3 hambaarsti järele. Otepää Tervisekeskus SA juurde kavandatakse **kaks täiskoormusega hambaarsti**.

5. Planeeritavad muud teenused

5.1. Eriarstiabi

5.1.1. Günekoloogia

Sünnitusabi ja günekoloogia on ühtne meditsiinidistsipliin, mis tegeleb naise suguelundite haiguste ennetamise, diagnostika ja raviga ning günekoloogilise endokrinoloogia, reproduktiivse meditsiini ja emadushooldusega. Sünnitusabi ja günekoloogia alerialad on periantoloogia, urogünekoloogia, reproduktiivmeditsiin, günekoloogiline onkoloogia.

Haiglavälise esmatasandi teenuse tegevuste hulka kuuluvad normaalse kuluga raseduse jälgimine, sünnitusjärgne jälgimine ja imetamise nõustamine, kontraseptsiooni ja hormoonravi jätkamine, patsientide üldine tervisenõustamine, samuti teatud ennetustegevus. Raseduse vältel leiab reeglina aset ligikaudu kümme külastust, millest kaks oleks jagatud emadushoolduse korral soovituslikult naistearsti juurde.

Haiglavälise eriarstiabi raames tegutseb naistearst kõrge riskiga rasedate jälgimise ja naistehaiguste ennetuse ja ravitööga.

Hetkel töötab tervisekeskuses günekoloog 0,2 koormusega. 2013. aastal tehti günekoloogi juurde 1028 visiiti. Tegelikult Otepää Tervisekeskus SA-s töötava günekoloogi sihtrühmaks on ligikaudu 2000 patsienti (teenuspiirkonnas elavad naised vanuses 15-59). Günekoloogi optimaalseks koormuseks päevas loetakse 6,5 tundi vastuvõtte ning ühe vastuvõtu keskmiseks ajakulaks 30 minutit. Arvestades sihtrühma suurust ja günekoloogi optimaalset töökoormust, on teenuspiirkonnas vajadus 0,6 günekoloogi järele. Günekoloogi koormust hetkel suurendada ei kavandata.

5.1.2. Oftalmoloogia

Oftalmoloogia on eriala, mis hõlmab silma- ja silmamanuste (silmalaud, orbita, pisarateed) patoloogiate ning refraktsioonihäirete diagnostikat ja ravi lastel ja täiskasvanutel. Oftalmoloogia alerialad on üldoftalmoloogia, laste oftalmoloogia, neuro-oftalmoloogia, silmakirurgia, silma laserkirurgia.

Valga maakonnas tehti 2013. aastal 6676 silmaarsti visiiti, mis on keskmiselt 0,53 visiiti elaniku kohta. Arvestades Otepää tervisekeskuse teeninduspiirkonna rahvastikuarvu ja võimelik visiitide hulka, planeeritakse silmaarsti vastuvõtud tervisekeskusesse ühel päeval nädalas koormusega 0,1 kohta.

5.1.3. Üldkirurgia

Üldkirurgia on kirurgiline eriala, mis hõlmab naha ja pehmete kudede, rinna, seedetrakti, kõhuseina, veresoontesüsteemi, endokriinsüsteemi haiguste diagnostikat ja ravi, kaasaarvatud kirurgilist onkoloogiat ja samuti üldist, teiste kirurgiliste erialade erakorraliste haigete käsitlust. Üldkirurgia tegeleb patsientidega alates 15 eluaastast ja vanemad, kes vajavad, lähtuvalt eriala definitsioonist, kirurgilist ravi.

Tänapäevases üldkirurgias on ambulatoorne ja statsionaarne kirurgiline abi omavahel lahutatud ehk kirurgid, kes töötavad polikliinikutes ja tervisekeskustes peavad tegelema ka statsionaarsetes tingimustes patsientide raviga.⁵

2013. aastal tehti Otepää Tervisekeskus SA kirurgi juurde 809 visiiti. Täiskoormusega üldkirurgi optimaalseks koormuseks 4500 visiiti aastas. Arvestades Otepää sihtrühma ja senist visiitide arvu, on vajadus kirurgi järele, kes töötab 0,15 kohaga. Tervisekeskuses võtab üldkirurg patsiente vastu koormusega ühel päeval nädalas 4 tundi. Üldkirurgi koormust suurendada ei kavandata.

⁵ Üldkirurgia eriala arengukava aastani 2020. Üldkirurgide Selts, 2012

5.1.4. Psühhiaatria

Psühhiaatria tegeleb psüühikahäirete diagnostika, ravi, rehabilitatsiooni ja ennetamisega. Psühhiaatrilist abi osutavad sellekohase tegevusloaga raviasutused, arstid ja muud spetsialistid. Haiglavälist psühhiaatrilist abi võib pakkuda sellekohase tegevusloaga äriühingu ja sihtasutuse kaudu või füüsilisest isikust ettevõtjana.⁶

Psühhiaatrilised teenused on:

- psühhiaatria;
- akuutpsühhiaatria (tahtest olenematu ravi korral);
- lastepsühhiaatria (alla 19aastane isik);
- psühhiaatria ebastabiilse remissiooniga patsiendi korral;
- vaimse tervise õe vastuvõtt;
- psühhiaatri vastuvõtt (alla 19aastasele isikule);
- psühhoterapia seanss ühele haigele grupis (grupis kuni 8 haiget);
- psühhoterapia seanss perele;
- kliinilise psühholoogi konsultatsioon eriarsti suunamisel;
- elekterkrampravi seanss;
- isiksuse uuring;
- kognitiivse funktsiooni uuring;
- raviplaani koostamine või muutmine ravimeeskonna poolt.

Psühhiaater võtab Otepää tervisekeskuses vastu ühel päeval nädalas koormusega 0,125. Nõudlus psühhiaatria teenusele on praegu pakutava teenusmahuga kaetud ning seetõttu psühhiaatri töökoormust suurendada ei kavatseta.

5.1.5. Otorinolarüngoloogia

Otorinolarüngoloogia hõlmab kõrva-nina-kurguhaiguste diagnostikat ja ravi nii täiskasvanutel kui ka lastel. Eriala koosneb mitmetest alaerialadest:

- rinoloogia/allergoloogia (nina, ninakõrvalkoobaste ja haistmisorani haiguste, traumade ja anomaaliade diagnostika, konservatiivne ja kirurgiline ravi);
- otoloogia/neurotoloogia ja audioloogia/vestibuloogia (kuulmis- ja tasakaaluorgani haiguste, traumade ja anomaaliade diagnostika, konservatiivne ja kirurgiline ravi ning rehabilitatsioon);
- larüngoloogia ja fonიაatria (hääle- ja kõnehäirete diagnostika ja ravi);
- näo plastiline kirurgia ning pea- ja kaelakirurgia (ekstrakraniaalsete ja ekstraspinaalsete hea- ja pahaloomuliste kasvajaliste haiguste diagnostika, kirurgiline ravi ja rehabilitatsioon);
- obstruktiivse uneapnoe diagnostika ja ravi.

Esmatasandi tervisekeskuste kohustus on otorinolarüngoloogia arengukava kohaselt tagada eriala ambulatoorne teenus, sh ambulatoorne vastuvõtt, lihtsamad protseduurid, esmane abi erakorralistes situatsioonides.

Vastavalt Otorinolarüngoloogia eriala arengukavale aastani 2020 on ainult ambulatoorset tööd tegevatel nina-kõrva-kurguarstidel täiskoormusega töötades vähemalt 4000 visiiti aastas. Otepää tervisekeskuse teenusmahude prognoosimisel võeti aluseks maakonna visiitide arv. Tervise Arengu Instituudi statistika alusel tehti Valga maakonnas 2013. aastal nina-kõrva-kurguarsti juurde 2935 visiiti, mis on maakonna rahvastikku arvestades keskmiselt 0,23 visiiti inimese kohta aastas. Maakonna andmed kanti üle Otepää tervisekeskuse teeninduspiirkonnale. Võttes arvesse keskmist

⁶ Vaimse tervise teenuste kaardistamine ja vajaduste analüüs. Helen Bogdanov, Tiia Pertel. Tallinn 2012

visiitide arvu aastas ning seatud koormusstandardit on piirkonnas vajadus nina-kõrva-kurguarsti järele, kes võtab vastu 0,4 koormusega.

Arvestades rahvastiku vähenemist planeeritakse nina-kõrva-kurguarst tervisekeskusesse **0,125 kohaga**.

5.2. Rehabilitatsiooniteenus

Sotsiaalhoolekande seaduse alusel on rehabilitatsiooniteenus isiku iseseisva toimetuleku, sotsiaalse integratsiooni ja töötamise või tööle asumise soodustamiseks osutatav teenus, mille raames koostatakse rehabilitatsiooniplaan, osutatakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud loetelus nimetatud ning rehabilitatsiooniplaanis märgitud teenuseid ja juhendatakse isikut, kuidas rehabilitatsiooniplaanis kirjeldatud tegevusi ellu viia.

Rehabilitatsiooniteenuse käigus hinnatakse inimese toimetulekut ja kõrvalabi vajadust, tehakse ettepanekuid kodu-, töö- ja õpikeskkonna kohandamiseks, abivahendi saamiseks ja kasutamiseks. Õigus rehabilitatsiooniteenusele on:

- Kõigil puuet esmakordselt taotlevatel alla 16aastastel lastel ja korduvalt puuet taotlevatel lastel ekspertarsti otsusel juhul, kui rehabilitatsiooniplaani koostamine on vajalik puude raskusastme tuvastamiseks.
- Puudega lastel ja täiskasvanutel.
- Tööealistel (16. eluaastast kuni vanaduspensionieani) psüühilise erivajadusega inimestel, kelle töövõime kaotus on vähemalt 40%.
- Alaealiste komisjoni otsusel suunatud isikutel.

Lisaks SA Otepää Tervisekeskusele pakub Otepää vallas rehabilitatsiooniteenust ka Otepää Rehabilitatsioonikeskus. SA Otepää Tervisekeskuses jätkatakse rehabilitatsiooniteenuse osutamist kehtiva rehabilitatsiooniteenuse halduslepingu alusel lepinguga sätestatud mahus.

5.3. Diagnostika

Diagnostikateenuste raames pakutakse Otepää Tervisekeskuses labori, röntgeni ja ultraheli teenuseid. Perearstidele on tervisekeskuses kasutamiseks spirograaf, audomeeter ja EKG. Diagnostikateenused on tervisekeskuses vajalikud, et tagada arstiabiteenuste parem kvaliteet ning selleks vajaliku diagnostika kiirem kättesaadavus.

5.4. Hoolekande – ja päevakeskuse teenus

Üldhoolekodu on ööpäevaringseks hooldamiseks loodud hoolekandeesutus, kus viibivad inimesed, kes kõrvalabi- ja hooldusvajaduse tõttu ei ole suutelised iseseisvalt elama ning kelle toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega. Isikutele tagatakse hoolekandeesutuses nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ravimine, põetamine, kasvatamine ja arendamine.

Päevakeskuse teenust võimaldatakse eakatele ja puuetega inimestele nende igapäevaelu toetamiseks. Päevakeskuse tegevused hõlmavad muuhulgas ringide töö ja ürituste korraldamist.

Üldhoolekande teenuse vajadus on tugevas sõltuvuses rahvastiku vananemisega. Rahvastikuproгноosi alusel on teenuspiirkonna 65+ elanike arv kasvanud aastaks 2030 2100 elanikuni. Hetkel on Otepää Tervisekeskus SA-s 30 voodikohta, kuid vajadus on 75 voodikoha järele, mis hetkel on ruumipuuduse tõttu realiseerimata. Tervisekeskuse reorganiseerimisel planeeritakse üldhoolekodusse **75 voodikohta**.

5.5. Koolitervishoid

Koolitervishoiuteenuse eesmärgiks on:

- jälgida õpilaste tervislikku seisundit;
- kujundada tervislikku eluviisi õpilaste seas;
- ennetada õpilaste haigestumist ja krooniliste haiguste väljakujunemist;
- jälgida meditsiiniliselt põhjendatud õppekoormuse rakendamist ja tervisliku keskkonna loomist;
- osutada vajadusel vältimatut abi.

Eesmärkidest tulenevalt on koolitervishoiuteenuse suuremad tegevused tervise edendamine, haiguste ennetamine, tervise järelevalve ja esmaabi. Koolitervishoiu raames viiakse läbi profülaktilised läbivaatused I, III, VII ja XI klassi õpilastele. Koolitervishoiuteenuse osa on ka koostöö hambahaiguste ennetamiseks ning perearstide ennetavatele tervisekontrollidele suunamiseks, samuti koostöö õpilaskodude õpilastele vajalike teenuste saamise abistamisel.

Koolitervishoiuteenuse pakkumine on seotud õpilaste arvuga piirkonnas. Üldisest rahvastiku vähenemisest sõltavana väheneb ka kooliealiste laste arv teenuspiirkonnas. 2011. aastal elas piirkonnas 1330 kooliealist last. Kooliõe optimaalseks koormuseks täistöökooha puhul loetakse 600 õpilast. Seega on hetkel vajadus 2 kooliõe järele, aastal 2030. aastal 1,33 koormusega kooliõe järele. Tervisekeskusesse planeeritakse **kooliõe täiskoormusega**.

5.6. Töötervishoiuteenus

Töötervishoiuteenus on töötervishoiuarsti, töötervishoiuõe, tööhügieeniku, tööpsühholoogi või ergonoomi tööülesande täitmine eesmärgiga aidata kaasa töötajate tervisele ohutu töökeskkonna loomisele, ennetada tööga seotud haigestumisi ning säilitada ja edendada töötaja tervist ja töövõimet.

Põhilised töötervishoiuteenused on järgmised:

- töökeskkonna riskianalüüsi tegemine, sealhulgas ohutegurite parameetrite mõõtmine;
- töötajate tervisekontroll ja terviseseisundi hindamine;
- töötajate taastusravi korraldamine;
- tööandja nõustamine töö kohandamisel töötaja võimetele ja terviseseisundile;
- tööandja nõustamine töövahendite ja isikukaitsevahendite valikul ja kasutamisel ning töötingimuste parandamisel;
- tööandja ja töötaja psühholoogiline nõustamine.

Teenused on jagunenud töötervishoiuspetsialistide vahel, seejuures võib mõnda teenust osutada mitu spetsialisti.

Töötervishoiuteenuse osutaja on Tervishoiuametis registreeritud või Tervishoiuameti tegevusluba omav töötervishoiuteenuseid osutav juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja. Tööohutuse ning töötegevushoiu tegevust rahastab tööandja, kes tasub töötajatele ettenähtud töötervishoiuteenuste eest, töökeskkonna riskianalüüsi ning töökeskkonnavolinike ja -nõukogu liikmete väljaõppe eest. Riigieelarvest kaetakse tööohutuse ja töötervishoiu riiklike programmide koostamine ning töötervishoiuarstide ja -õdede ning tööinspektorite väljaõppega kaasnevad kulud.

Erinevalt perearstide töökorraldusega määratud piirkondadest ning nimistutest ei ole tööandjale töötervishoiuteenuse hankimiseks määratud teostajat ega piirkonda. Sihtrühma moodustavad seega kõik Otepää ETTK teenuspiirkonna ja lähipiirkondade ettevõtted ning sealsed töötajad. Statistikaameti andmetel oli 2014. aastal Otepää tervisekeskuse teeninduspiirkonnas 375 ettevõtet, millest 238 asub Otepää vallas. Lisaks ettevõtetele pakutakse töötervishoiuteenust ka avaliku sektori asutustele.

Otepää tervisekeskuses võtab Terviseameti andmetel vastu üks töötervishoiuarst. Tervisekeskusesse planeeritakse **töötervishoiuarst 0,2 koormusega**.

5.7. Tugiteenused

Tervisekeskuse administratiiv- ja üldjuhtimisega tegeleb tervisekeskuse juhataja, kelle tööülesanneteks on:

- tervisekeskuse koordineerimine;
- tervisekeskuse ruumide haldamine ja korrashoid;
- lepingute sõlmimine teenuseosutajatega;
- koolituste korraldamine personalile;
- vastuvõtugraafikute koostamine ja haldamine;
- üldine personalitöö.

Lisaks tervisekeskuse juhile planeeritakse tervisekeskusesse registraatori ametikohta, kes vähendab meditsiinilise personali halduskoormus, hallates vastuvõttudele registreerimist ning patsientide suunamist õigete arstide vastuvõtule.

6. Tervisekeskuse ruumide loend ja ruumide kasulik pind

Esmatasandi põhiteenuste ruumivajadus kehtivate regulatsioonide ja rahastamismudeli eelduste alusel sisaldab:

Nr	Nimetus	Kasulik pind m2	Märkused
1. Perearstide ja -õdede ruumid		260	
1.1	Perearst	64	4x16m2
1.2	Pereõde	112	7x16m2
1.3	Protseduurid	16	vähemalt 1 kolme perearsti ja ühe ämmaemanda kohta
1.4	Protseduurid	16	
1.5	Abiruum	4	Serveriruum, panipaigad, garderoob jms
1.6	Abiruum	4	
1.7	Abiruum	4	
1.8	Ventilatsiooniruum	40	
2. Koduõendus		12	
2.1	Kabinet	12	
3. Füsioteraapia		70	
3.1	Füsioteraapiasaal	20	
3.2	Riietus ja pesuruumid	50	20+10 kohta (vahetuste samaaegsus)
4. Ämmaemandus		16	
4.1	Ämmaemand	16	ÄE
5. Juhtimine, üld- ja abiruumid		76,5	
5.1	Registruur	20	
5.2	Juhataja	12	
5.3	Koosolekute ruum	20	
5.4	WC-d 2 tk	3	Meestele, naistele eraldi
5.5	WC inva	5,5	
5.6	Koristusruum	2	
5.7	Fuajee, garderoob	14	valem juhendist: 12 pa x 12 klienti x 0,3 m2
5.8.	Töötajate garderoob + dušs + WC	30	
6. Günekoloog + eriarst		12	
6.1	Kabinet	12	

7. Silmaarst		0	
7.1	Kabinet		
8. Kirurg		0	
8.1	Kabinet		
9. Nina-kõrva-kurguarst		0	
9.1	Kabinet		
10. Hambaravi		45	
10.1	Kabinet	30	
10.2	Abiruum	15	
11. Psühhiaater + eriarst		12	
11.1	Psühhiaater	12	
12. Töötervishoid		12	
12.1	Kabinet	12	
13. Hoolekande- ja päevakeskus		75	
13.1	Hoolekande- ja päevakeskus	75	
14. Koolitervishoid		12	
14.1	Kabinet	12	
15. Rehabilitatsioon		36	
15.1	Rehabilitatsioon (meeskond + teenus)	36	
16. Diagnostika		52	
16.1	Röntgen	33	
16.2	Labor	12	
16.3	Ultraheli	7	
	Kasulik pind kokku	690,5	

7. Tervisekeskuse visioon, missioon, strateegilised eesmärgid

7.1. Missioon

Otepää Tervisekeskus SA missiooniks on tagada oma klientide heaolu pakkudes kvaliteetseid tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid.

7.2. Visioon

Otepää Tervisekeskus SA on Otepää piirkonna elanikele kodukoha lähim kompetentne ja kvaliteetne tervishoiu- ja sotsiaalteenuste asutus, mis pakub oma klientidele vajalikke esmatasandi teenuseid.

7.3. Hetkeolukord, eesmärgid ja tegevused

7.3.1. Hetkeolukord

Otepää Tervisekeskus SA hetkeolukorra kaardistamiseks toodi välja organisatsiooni tugevused ja väljakutsed.

Otepää Tervisekeskus SA tugevused on:

- Pikaajaline meditsiiniteenuste pakkumise kogemus.
- Tervisekeskuses pakutakse esmatasandi tervishoiuteenuseid, sh üldarstiabi, ämmaemanda teenuseid.
- Tervisekeskuses on toimiv koduõendusteenus.
- Tervisekeskuse tööjõud on kvalifitseeritud ning pigem keskealine, lisandunud on ka noori töötajaid.
- Investeeringute tegemisel on hea koostöö kohaliku omavalitsusega.
- Peale Otepää valla teenindatakse ka teiste lähedalasuvate omavalitsusüksuste kliente.
- Pidevalt püüeldakse teenuste laiendamise poole.

Otepää Tervisekeskus SA väljakutsed on:

- Haigekassaga sõlmitud ravi rahastamise lepingute maht väheneb.
- Tervisekeskuses on teenuste pakkumiseks ruumipuudus; olemasolevad ruumid ja seadmepark vajavad kaasajastamist, investeerimisvõimaluste leidmine on keeruline. Sellest tulenevalt ei ole võimalik kõiki soovitavaid teenuseid pakkuda.
- Tervisekeskuse koostöö piirkonna teiste arstidega on vähene ning vajab tõhustamist.
- Tervisekeskuse koostöö lähipiirkondade teiste tervishoiuasutustega (nt TÜ Kliinikum) ei ole piisav ning vajab tõhustamist.
- Personali jaoks on tegemist stressirohke tööga.
- Personali motivatsioon koolitustel osaleda on madal.

7.3.2. Eesmärgid ja tegevused

Eesmärgid ja nende saavutamiseks vajalikud tegevused on leitud tulenevalt tugevustest ja väljakutsetest ning on seatud tugevuste kinnistamiseks ja edasiarendamiseks ning väljakutsete lahendamiseks.

Otepää Tervisekeskus SA üleseks eemärgiks on **olla isemajandav organisatsioon, mis on võimeline tagama uusi investeeringuid ning nende kaudu tõstma teenuste kvaliteeti ning laiendama pakutavate teenuste hulka.**

Katuseesmärgi saavutamiseks on defineeritud alameesmärgid ning nende saavutamiseks vajalikud tegevused. Järgnevalt on toodud Otepää Tervisekeskus SA strateegilised eesmärgid kliendi, finantside, sisemiste protsesside ning õppimise ja arengu perspektiivist lähtuvalt.

KLIENDI PERSPEKTIIV

EESMÄRGID	TEGEVUSED
Haigekassaga sõlmitud ravi rahastamise lepingute mahu vähenemise tasakaalustamiseks on loodud uusi alternatiivseid teenuseid.	<ul style="list-style-type: none"> • Kaardistatakse piirkonna võimalused, et välja selgitada teenused, mille järele on nõudlust ning mille pakkumisega on võimalik alustada. • Koostatakse vastavate teenuste tasuvusanalüüs. • Leitakse teenuste pakkumiseks sobivad spetsialistid. • Vajadusel räägitakse läbi võimalike koostööpartneritega, nt kohaliku omavalitsusega, et tagada teenuse kvaliteetsus.
Leitakse paindlikud lahendused kohapeal teenuste pakkumise säilitamiseks.	<ul style="list-style-type: none"> • Luuakse võimalused kohapeal teenuste pakkumiseks, sh leitakse teenusepakkujad, renditakse teenusepakkujatele ruume. • Osaletakse aktiivselt läbirääkimistes Haigekassaga, et sõlmida uusi ravi rahastamise lepinguid.

FINANTSIDE PERSPEKTIIV

EESMÄRGID	TEGEVUSED
<p>Teenuste pakkumiseks vajaliku ruumiprogrammi ja seadmepargi tagamiseks on leitud investeerimisvõimalused.</p> <p>Pakutavad teenused on tulusad ja kvaliteetsed.</p> <p>Teenuste pakkumiselt saadav tulu kasvab.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaardistatakse investeringuvajadused ja määratakse vastavad rahastamisallikad. • Valmistatakse ette taotlus esmatasandi tervisekeskuse meetmesse. • Otsitakse erinevaid rahastamisvõimalusi, mh peetakse läbirääkimisi kohaliku omavalitsusega investeringute tegemiseks. • Teostatakse teenuste analüüs, et vältida teenuste ristsubsideerimist ning tagada teenuste isemajandavus. • Esmatasandi tervisekeskuste meetme kaudu suurendatakse voodikohtade arvu, et võimaldada tööjõu optimeerimist ning omahinna kujundamist.

SISEMISTE PROTSESSIDE PERSPEKTIIV

EESMÄRGID	TEGEVUSED
<p>Tagatud on teenuste pakkumiseks vajalikud ruumid, mis on teenuste vajadustele vastavad.</p> <p>Olemasolevate teenuste pakkumiseks vajalik seadmeпарк on uuendatud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Soetatakse diagnostikaseade. Kohtkinnitavad seadmed (hambaravikabineti sisseseade) soetatakse läbi esmatasandi tervisekeskuste meetme. • Olemasolevad ruumid kujundatakse ümber optimaalse ruumikasutuse tagamiseks.
<p>Tagatud on info parem liikumine teiste arstidega.</p> <p>Piirkonna teiste arstide huvid ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Info diagnostikavõimalustest avaldatakse piirkonna ajalehes ja tervisekeskuse kodulehel. • Luuakse otsekontakt piirkonna arstidega, et kaardistada nende huvid ja vajadused ning informeerida koostöö

koostöövalmidus on kaardistatud.	positiivsetest tulemustest.
Tehakse tõhusamat ja tegevusi toetavat koostööd teiste tervishoiuasutustega.	<ul style="list-style-type: none"> • Luuakse otsekontakt piirkonna lähimate (Tartu, Valga, Tõrva) tervishoiuasutustega koostöövõimaluste kaardistamiseks ning koostöölepingute sõlmimiseks. • Piirkonna lähimate tervishoiuasutustega integreeritakse tervishoiu infosüsteemid.
Töötajatele on loodud võimalused tööstressi maandamiseks; töötajad suudavad tööstressi maandada.	<ul style="list-style-type: none"> • Töötajatele pakutakse vastavasisulisi koolitusi. • Luuakse võimalused terviseedenduseks. • Töötajatele tagatakse töögraafikute paindlikkus ning koormuse ühtlustamine.
Tagatud on klientide ligipääsetavus pakutavatele teenustele.	<ul style="list-style-type: none"> • Kaardistatakse hetkeolukord, et saada ülevaade sellest, kui suurel hulgal klientidest puudub võimalus transpordiühenduse puudumise tõttu jõuda tervisekeskusesse. • Räägitakse läbi kohaliku omavalitsusega paremate transpordiühenduste loomiseks. • Vajadusel luuakse võimalus kasutada tervisekeskuse transporti.

ÕPPIMISE JA ARENGU PERSPEKTIIV

EESMÄRGID	TEGEVUSED
<p>Tervisekeskuse personal on kvalifitseeritud.</p> <p>Loodud on koostöövõimalused Tartu Tervishoiu Kõrgkooliga.</p> <p>Töötajad on motiveeritud täiendkoolitustel osalema.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uute arstide kaasamiseks pakutakse toetust elamispinna pakkumisega. • Tartu Tervishoiu Kõrgkooli tudengitele pakutakse praktikavõimalusi koos tasustamisega. • Korraldatakse teadmiste vahetamise eesmärgil lühiajalist töötajate vahetamist teiste tervishoiuasutustega. • Tervisekeskusesse tuuakse lühiajaliseks perioodiks sisse spetsialiste teistest tervishoiuasutustest (võimalusel ka välisriikidest). • Töötajatele pakutakse enesetäiendamise võimalusi, mh leides individuaalseid lahendusi. • Töötajatele selgitatakse teadmiste täiendamise vajadust.

8. Otepää Tervisekeskuse SA üldised strateegiad

1. Otepää Tervisekeskus SA panustab oma tegevusega piirkonna tervishoiuteenuste arengusse olles piirkonna olulisim tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid pakkuv asutus.
2. Otepää Tervisekeskus SA tagab pakutavate teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi.
3. Otepää Tervisekeskus SA-s on teenuste pakkumiseks kaasaegne taristu ja seadmepark.
4. Otepää Tervisekeskus SA tagab teenuste kvaliteedi kompetentse ning teadliku personali abil.
5. Otepää Tervisekeskus SA olulisim väärtus on töötajad. Töötajatele luuakse motiveeriv ja arengut toetav töökeskkond, panustatakse töökeskkonna stressitaseme vähendamisse ning enesearendusvõimaluste pakkumisse. Tervisekeskuse personal on kvalifitseeritud ning kursis valdkonna uuendustega.
6. Otepää Tervisekeskus SA arendab pidevalt oma juba pakutavaid teenuseid ning töötab välja uusi teenuseid.
7. Otepää Tervisekeskus SA isemajandavus tagatakse läbi pakutavate teenuste arendamise ja uute teenuste väljatöötamise. Teenuste arendamisel jälgitakse, et teenused oleks tasuvad ning välditakse teenuste ristsubsideerimist.
8. Otepää Tervisekeskus SA tegeleb pideva mainekujundusega, et tagada keskuse hea maine säilimine piirkonnas ning luua alus koostööks teiste piirkondade tervishoiuasutustega.
9. Otepää Tervisekeskus SA koostöö teiste tervishoiuasutustega on pidev, tõhus ja efektiivne rahuldades mõlema osapoole vajadusi.
10. Oma tegevuses tagab Otepää Tervisekeskus SA klientide rahulolu ja vajaduste rahuldamise pakkudes kvaliteetseid ja usaldusväärseid esmatasandi tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid.
11. Oma teenuste paremaks pakkumiseks teeb Otepää Tervisekeskus SA pidevat koostööd kohaliku omavalitsusega, et leida parimaid investeerimisvõimalusi.

9. Tegevuskava

Tegevus	Elluviimise indikaator	periood,	Vastutaja
Piirkonna võimaluste kaardistamine teenuste pakkumiseks ja alternatiivsete teenuste väljatöötamiseks.	Pidev võimaluste otsimine uute teenuste pakkumiseks, esmane kaardistamine	jaanuar 2016	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Teenuste tasuvusanalüüsi koostamine (teenuste tulususe kindlaks tegemine, teenuste ristsubsideerimise välistamine).	Teostatud	oktoober 2015	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Teenuste pakkumiseks sobivate spetsialistide leidmine, koostöövõimaluste selgitamine.	Pidev, eelkokkulepped sõlmitud	november 2015	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Teenuste pakkumiseks läbirääkimiste pidamine koostööpartneritega.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Läbirääkimiste pidamine Haigekassa ja muude teenuste ostjatega uute rahastamislepingute sõlmimiseks.	Lepingupartnerite leidmiseks konkursside väljakuulutamine, nendel osalemine		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Investeeringuvajaduste ja rahastamisallikate kaardistamine.	September - oktoober	2015	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Taotluse ettevalmistamine esmatasandi tervisekeskuse meetmesse.	September - oktoober	2015	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Olemasolevatele lisaks erinevate rahastamisvõimaluste otsimine.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Vajalike seadmete soetamine, seadmepargi uuendamine.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Ruumiprogrammi uuendamine, ruumide ümberjaotamine.	Peale toetuse saamist esmatasandi tervisekeskuse programmist	2016 a algus	Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Teiste piirkonna arstide huvide kaardistamine ja teavitamine koostöövõimalustest.	Juuni - August	2015	Otepää Tervisekeskus
Koostööläbirääkimised teiste tervishoiuasutustega.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Tervishoiu infosüsteemide integreerimine.	Detsember 2015, on kõik pakutavad teenused dokumenteeritud TIS		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Koolitusplaani koostamine töötajatele.	Iga aasta alguses arvestades töötajate kompetentsi		Otepää Tervisekeskus SA õendusjuht
Terviseedenduse võimaluste kava koostamine töötajatele.	2016.a. jooksul		Otepää Tervisekeskus SA õendusjuht
Tervisekeskuse ligipääsetavuse kaardistamine ja vajadusel lisavõimaluste loomine.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA juhataja
Praktikabaasi loomine Tartu Tervishoiu Kõrgkoolile ja Valgamaa Kutseõppekeskusele.	Pidev		Otepää Tervisekeskus SA õendusjuht